

Diszkrét matematika

9. előadás

MÁRTON Gyöngyvér
mgyongyi@ms.sapientia.ro

Sapientia Egyetem,
Matematika-Informatika Tanszék
Marosvásárhely, Románia

2024, őszi félév

Miről volt szó az elmúlt előadáson?

- a Hamming súly,
- az `ord`, `chr` függvények, bitműveletek,
- a `random` modul,
- bináris állományok,
- kódolási technikák: ASCII, UTF-8, Unicode,
- az `index`, `join` metódusok,
- az `str`, `bytes` típusok, átalakítások,
- a `to_bytes`, a `from_bytes` metódusok
- titkosítás (az XOR egy alkalmazása),

Miről lesz szó?

- prímszámok
- kódolási technikák: base64
- prímszámok listája: Eratoszthenész szitája,
- a számelmélet alaptétele,
- prímfaktorizáció
- a prímszámtétel
- prímszámokkal kapcsolatos sejtések
- kongruenciák

Prímszámok

- Prímszámok, azok az 1-nél nagyobb egész számok, amelyek nem oszthatóak, csak 1-el és önmagukkal: 2, 3, 5, 7, ...
- Összetett számok, azok az 1-nél nagyobb egész számok, amelyek nem prímszámok: 4, 6, 8, 9, 10, ...
- az 1 sem nem prím se nem összetett.

1. tétel

Minden 1-nél nagyobb pozitív egész számnak van egy prímosztója.

2. tétel

Végtelen sok prímszám létezik.

- Pl. Ha összeszorozzuk az első 6 prímszámot, akkor kapunk egy olyan számot, amelynek biztosan lesz egy új prímszám osztója:

$$2 \cdot 3 \cdot 5 \cdot 7 \cdot 11 \cdot 13 + 1 = 30031 = 59 \cdot 509$$

Prímszámok

3. tétel

Ha n egy összetett szám, akkor n -nek van egy olyan prímosztója, amelyik kisebb vagy egyenlő mint \sqrt{n} .

- Bizonyítása a 1. tétel alapján történik.
 - Ha n összetett, akkor $n = a \cdot b$, ahol $1 < a \leq b < n$.
 - Fenn kell álljon, hogy $a \leq \sqrt{n}$, mert másképp $\sqrt{n} < a \leq b \Rightarrow n = \sqrt{n} \cdot \sqrt{n} < a \cdot b$.
 - Az 1. tétel alapján a -nak van egy prímosztója, amelyik n -nek is prímosztója, amelyik tehát $\leq \sqrt{n}$.
- A tétel alapján algoritmusok adhatók meg a prímszámok vizsgálatára:
 - **osztási próba módszere** (trial division): egy adott számról vizsgáljuk, hogy prím-e,
 - **Eratosztenész szitája**: meghatározza egy adott n -ig az összes prímszámot,
 - hatékonyabb algoritmusok: **Miller-Rabin prímteszt**, Solovay-Strassen prímteszt, AKS prímteszt, stb.

Prímtesztelő algoritmusok

Rossz hatékonyságú algoritmus: meghatározzuk egy szám osztóinak számát, ha az egyenlő kettővel akkor prímszám, másképp nem prímszám.

Osztási próba módszere, brute-force (trial division): sorra próbáljuk a páratlan számokkal való oszthatóságot. Az első osztónál leáll az algoritmus, azzal a kimenettel, hogy a szám nem prímszám. Ha a tesztelő szám négyzetgyökéig nem találunk osztót, akkor a szám prímszám. 10^{15} -ig ezt az algoritmust használják, nagyobb értékekre **lassú**.

Eratosztenész szitája: kizárásos módszerrel adott n -ig meghatározzuk a prímszámok listáját. Ha 10^6 -ig az összes prímszámról szükség van, akkor ezt az algoritmust használják, nagyobb értékekre **lassú**.

Miller-Rabin prímteszt: egy adott páratlan számról **biztosan** megállapítja hogy az összetett, az azonban csak **nagyon nagy valószínűséggel** állítja, hogy a szám prím. Egy későbbi előadásban kerül bemutatásra.

A gyakorlatban nagyon fontos feladat eldönteni egy nagy (több mint 300 számjegyű) számról hogy prímszám-e vagy sem.

Prímtesztelés: osztási próba / brute force

Vizsgáljuk meg az osztási próba módszerével, hogy 101 prímszám-e:

- a cél: minél kevesebb osztást végezzünk az oszthatóság eldöntéséhez,
- milyen számokkal vizsgáljuk az oszthatóságot? → **csak a páratlan számokkal** vizsgáljuk az oszthatóságot, mert a 2-nél nagyobb prímszámoknak nem lehet páros osztójuk,
- 101 nem osztható 3, 5, 7, 9 \Rightarrow 101 prímszám,
- a 11-el már nem kell megvizsgálni az oszthatóságot, mert $11 \cdot 11 = 121 > 101$, vagy $\lfloor \sqrt{101} \rfloor < 11$.

Az osztási próba módszerét **optimalizálhatjuk**, ha a 3-al való oszthatóságot is külön teszteljük. Ekkor a 3-nál nagyobb prímszámok csak $6 \cdot i + 5$, vagy $6 \cdot i + 1$ alakúak lehetnek. Az oszthatóságot tehát csak a következő számokkal kell vizsgálni:

- 5, 11, 17, 23, 29, 35, 41, ...
- 7, 13, 19, 25, 31, 37, 43, 49, ...

Prímtesztelés - sympy isprime

1. feladat

Írjunk egy Python függvényt, amely a sympy isprime függvényét alkalmazva véletlenszerűen generál egy k -nál kisebb páratlan prímszámot.

```
import random
import sympy

def primeGen_(k):
    nr = random.randint(0, k)
    if nr & 1 == 0: nr += 1
    while True:
        if sympy.isprime(nr): return nr
        nr += 2
```

```
>>> primeGen_(10**50)
...
```

- Ha a generált nr szám páros, akkor a nr értékét egyel növeljük, mert az `isprime` páratlan számot vár bemenetként.
- A `while` keretén belül addig növeljük kettesével a nr értékét, amíg egy prímszámmá nem találunk.

Prímtesztelés - sympy isprime

2. feladat

Írjunk egy Python függvényt, amely véletlenszerűen generál egy k bites, $k > 64$ páratlan prímszámot, és kiírja egy fileba a base64-es alakot.

```
...
import base64
def primeGen(k):
    while True:
        nr = random.getrandbits(k)
        if nr & 1 == 0: nr += 1
        if sympy.isprime(nr): return nr

def fileWrite(k = 128):
    p = primeGen(k)
    l = p.bit_length() // 8 + 1
    binP = p.to_bytes(l, byteorder = 'big')
    base64P = base64.b64encode(binP)
    with open('prime.txt', 'wb') as outF:
        outF.write(base64P)

>>> fileWrite()
```

A base64 kódolás

- base64 kódolás egy tetszőleges bájt sorozatot alakít át olyan bájt sorozattá, amelyben csak a következő 64 fajta szimbólumnak megfelelő bájtérték szerepel:

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZabcdefghijklmnopqrstuvwxyz0123456789+/=

```
>>> from string import ascii_uppercase, ascii_lowercase
>>> from string import digits
>>> ABC64 = ascii_uppercase + ascii_lowercase
>>> ABC64 += digits + '+/'
```

- az algoritmus a bemeneti bájt sorozat minden 3 bájtjából 4 bájtot hoz létre
- = karakternek speciális szerepe van, a kódolt adatsor végére kerül és azt jelzi, hogy a bemeneti bájt sorozat 3-al való osztási maradéka 1 vagy 2.
- Pythonban a `base64` könyvtárcsomagot kell importálni: `b64encode` lesz a kódoló, `b64decode` lesz a dekódoló függvény
- a `b64encode`, `b64decode` függvények bemenetként `bytes` típusú értéket várnak és a kimenetük is `bytes` típusú érték lesz

A base64 kódolás

Python példa:

```
>>> from base64 import b64encode, b64decode

>>> b64encode(b'Sapientia')
b'U2FwaWVudGlh='

>>> type(b64encode(b'Sapientia'))
<class 'bytes'>

>>> b64encode('Sapientia')
...TypeError: a bytes-like object is required, not 'str'

>>> b64encode('Sapientia'.encode())
b'U2FwaWVudGlh'

>>> b64encode('Sapientia'.encode()).decode()
'U2FwaWVudGlh'

>>> b64decode(b'U2FwaWVudGlh')
b'Sapientia'

>>> b64decode(b'U2FwaWVudGlh').decode()
'Sapientia'
```

A Sapientia szó base64 kódolása

A 'Sapientia' szó lépésenkénti base64 kódolását a következő Python kód végrehajtásával tudjuk nyomon követni:

```
def nyomonkovetesBase64(myStr):  
    lStr = len(myStr)  
    for i in range(0, lStr):  
        codedStr = b64encode(myStr[:i+1].encode())  
        print('%10s\t%s' % (myStr[:i+1], codedStr.decode()))
```

```
>>> nyomonkovetesBase64('Sapientia')
```

S	Uw==
Sa	U2E=
Sap	U2Fw
Sapi	U2FwaQ==
...	

A Sapi szó base64 kódolása

szöveg	S	a	p	i				
karakterkód	83	97	112	105	0	0		
bitminta	01010011	01100001	01110000	01101001	00000000	00000000		
bitminta	010100	110110	000101	110000	011010	010000	000000	000000
kódindex	20	54	5	48	26	16	0	0
base64 kód	U	2	F	w	a	Q	=	=

```
>>> ABC64='ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZabcdefghijklmnopqrstuvwxyz0123456789+/'
>>> print(ord('S'), ord('a'), ord('p'), ord('i'))
83 97 112 105
>>> print(ABC64[20], ABC64[54], ABC64[5], ABC64[48])
U 2 F w
>>> print(ABC64[26], ABC64[16])
a Q
```

Prímtesztelés - sympy isprime

3. feladat

Írjunk egy Python függvényt, amely beolvassa egy fileba kiírt szám base64-es alakját és meghatározza a tízes számrendszerbeli értéket.

```
import base64
def fileRead():
    with open('prime.txt', 'rb') as inF:
        base64P = inF.read()
        binP = base64.b64decode(base64P)
        p = int.from_bytes(binP, byteorder='big')
        print(p)

def main():
    fileWrite(2048)
    fileRead()

>>> main()
```

Prímszámok listája - Eratosztenész szitája

Eratosztenész szitájával határozzuk meg 100-ig a prímszámokat:

- a 3-al kezdődő páratlan számokat tartalmazó listában az első szám a 3-as prímszám, az összes többszöröse összetett szám lesz
- az algoritmus szerint **False**-ra fogjuk állítani az ilyen **sorszámú** elemek értékét
- a következő táblázatban ezeket az értékeket áthúztuk. 3 első többszöröse, ami a listában szerepel az a $3 \cdot 3 = 9$ -es érték:

3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27
29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	51	53
55	57	59	61	63	65	67	69	71	73	75	77	79
81	83	85	87	89	91	93	95	97	99			

a maradék 5-el kezdődő számokat tartalmazó listában az 5 első többszöröse, ami a listában szerepel az a $5 \cdot 5 = 25$ -ös érték:

5	7	11	13	17	19	23	25	29	31	35	37	41
43	47	49	53	55	59	61	65	67	71	73	77	79
83	85	89	91	95	97							

Prímszámok listája - Eratosztenész szitája

a maradék 7-el kezdődő számokat tartalmazó listában 7 első többszöröse, ami a listában szerepel az a $7 \cdot 7 = 49$ -es érték.

7	11	13	17	19	23	29	31	37	41	43	47	49
53	59	61	67	71	73	77	79	83	89	91	97	

a maradék 11-el kezdődő számokat tartalmazó listában a megmaradt páratlan sorszámú elemek prímszámok lesznek, mert 11 első többszöröse, ami a listában szerepel az a $11 \cdot 11 = 121$ nagyobb mint 100:

11	13	17	19	23	29	31	37	41	43	47	53	59
61	67	71	73	79	83	89	97					

100-ig a prímszámok, tehát:

2	3	5	7	11	13	17	19	23	29	31	37	41
43	47	53	59	61	67	71	73	79	83	89	97	

Prímszámok listája - Eratosztenész szitája

4. feladat

Írjunk egy Python függvényt, amely Eratosztenész szitájával kigenerálja n -ig a prímszámokat.

```
def eratL_(n):
    L = [True] * (n + 1)
    i = 3
    while i * i <= n + 1:
        if L[i] == True:
            for j in range(i * i, n + 1, i): L[j] = False
            i += 2
    Prim = [2]
    for i in range(3, len(L), 2):
        if L[i]: Prim += [i]
    return Prim

>>> eratL_(50)
[2, 3, 5, 7, 11, 13, 17, 19, 23, 29, 31, 37, 41, 43, 47]
>>> len(eratL_(1000000))
78498
```

Prímszámok listája - Eratoszthenész szitája

Az eratL_ függvényt optimalizálhatjuk, ha a tesztelést csak $6 \cdot i + 5$, vagy $6 \cdot i + 1$ alakú számokkal végezzük:

```
def eratL(n):
    L = [True] * (n + 1)
    i = 5
    while i * i <= n + 1:
        if L[i] == True:
            for j in range(i * i, n + 1, i): L[j] = False
            i += 2
        if L[i] == True:
            for j in range(i * i, n + 1, i): L[j] = False
            i += 4
    Prim = [2, 3]
    for i in range(5, len(L) - 2, 6):
        if L[i]: Prim += [i]
        if L[i + 2]: Prim += [i + 2]
    return Prim

>>> len(eratL(10000000))
664579
```

A számelmélet alaptétele

4. tétel

*Bármely 1-nél nagyobb, pozitív egész szám a szorzótényezők sorrendjétől eltekintve, egyértelműen felírható prímszámok szorzataként. A kapott szorzatot **prímtényezős** vagy törzstényezős felbontásnak hívjuk.*

- egy nr szám prímtényezős felbontásában egy prímszám többször is előfordulhat,
- azt az alakot, amelyben minden prímszámot csak egyszer, a megfelelő hatványértéken írunk **kanonikus alaknak** hívjuk, jelölése:

$$nr = p_1^{a_1} \cdot p_2^{a_2} \cdot \dots \cdot p_n^{a_n} = \prod_{i=1}^n p_i^{a_i}$$

- Példák:

$$2200 = 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 5 \cdot 5 \cdot 11 = 2^3 \cdot 5^2 \cdot 11$$

$$361 = 19 \cdot 19 = 19^2$$

$$10127 = 13 \cdot 19 \cdot 41$$

- a prímtényezős felbontás folyamatát prímfelbontásnak, prímfaktorizációnak, vagy csak egyszerűen **faktorizációnak** nevezzük,

Prímfaktorizációs módszerek

- fontosak azok az algoritmusok, amelyek képesek hatékonyan megadni egy nagy szám prímtényezős felbontását,
- nagy számok esetében a prímtényezős felbontás meghatározására, ha a számításokat nem kvantumszámítógépen végezzük **nem ismert hatékony eljárás**,
- a kriptográfiában 2048 bites prímszámokkal/összetett számokkal dolgoznak, hivatalosan a jelenlegi kvantumszámítógépek 22 bites számokat képesek faktorizálni:

```
>>> random.getrandbits(22)
...
>>> random.getrandbits(2048)
...
```

- az egyik legegyszerűbb prímfaktorizációs módszer a prímtesztelésnél bemutatott osztási próba módszeréhez hasonlít,
- ez is brute-force típusú algoritmus, és a szakirodalomban erre is **trial division** néven hivatkoznak,
- léteznek **hatékonyabb** prímfaktorizációs algoritmusok

Prímfaktorizáció - `sympy.ntheory.factorint`

5. feladat

Írjunk egy Python függvényt, amely különböző páratlan számok esetében meghatározza a szám prímtényezős felbontását és a futási időt is leméri:

```
from time import time
def idomeres():
    nr1 = 280843460918712339738662400896655331143466806317667350915045303
    st = time()
    print(sympy.ntheory.factorint(nr1))
    fs = time()
    print('idoigeny: ', round(fs - st, 4))

    nr2 = 837410004219653860054476988443006445403
    st = time()
    print(sympy.ntheory.factorint(nr2))
    fs = time()
    print('idoigeny: ', round(fs - st, 4))
```

Prímfaktorizáció - `sympy.ntheory.factorint`

```
>>> idomeres()
{487: 1, 576680617902900081598896100403809714873648472931555135349169: 1}
idoigeny: 0.0
{25155009348433269769: 1, 33289989783756939587: 1}
idoigeny: 3.2576
```

- rosszabb futási időt kaptunk akkor, amikor a kisebb számot próbáltuk faktorizálni: a bemenet két nagyobb prímszám szorzatából áll,
- az első meghívás esetében a prímtényezők egyike egy háromjegyű szám,
- az igazi kihívást a prímfaktorizációs algoritmusok terén az jelenti, hogy **nagy prímszámok** szorzatából álló számnak határozzuk meg a prímtényezőit
- a `sympy.ntheory.factorint` függvény kimenetének típusa **dictionary**

```
>>> sympy.ntheory.factorint(33195825)
{3: 4, 5: 2, 13: 2, 97: 1}
```

- jele a kapcsos zárójel, és értékpárokat tárol
- a kimenetet kulcs: érték formájában tárolja
- minden kulcs-hoz tartozik egy érték
- a kulcs értéke egyedi, azaz nem szerepelhet többször az adatszerkezetben, az érték azonban többször is szerepelhet és nem változtatható meg
- különbség van a kis és nagybetűk között

A prímszámtétel

1. értelmezés

$\pi(x)$, az x -nél nem nagyobb prímszámok számát jelöli, ahol x egy pozitív valós szám.

Például: $\pi(10) = 4$, $\pi(100) = 25$.

A prímszámtétel a prímszámok eloszlását írja le, amelyet Gauss adott meg, 1793-ban, mint sejtést, bizonyítani Hadamard bizonyította be 1896-ban:

5. tétel (Prímszámtétel)

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\pi(x)}{\frac{x}{\ln(x)}} = 1,$$

ahol $\ln(x)$ a természetes logaritmusfüggvény.

Aszimptotikus jelöléssel: $\pi(x) \sim \frac{x}{\ln(x)}$

A prímszámtétel

Nagyobb x értékekre a következő megközelítések pontosabbak:

$$\pi(x) \sim \frac{x}{\ln(x)-1}, \quad \pi(x) \sim \frac{x}{\ln(x)-1-\frac{1}{\ln(x)}}.$$

Példák:

$$\begin{array}{lll} \pi(10) = 4 & \frac{10}{\ln(10)} = 4.34 & \frac{10}{\ln(10)-1} = 7.67, \\ \pi(1000000) = 78498 & \frac{1000000}{\ln(1000000)} = 72382.41 & \frac{1000000}{\ln(1000000)-1} = 78030.44. \end{array}$$

A prímszámtétel alapján állítható, hogy az x -ik prímszám közelített értéke a következő képletek valamelyikével is meghatározható:

$$x \cdot \ln(x), \quad x \cdot (\ln(x) + \ln(\ln(x) - 1)).$$

Példák:

A **10-ik prímszám** 29, és fennáll:

$$\begin{array}{l} 10 \cdot \ln(10) = 23.02, \\ 10 \cdot (\ln(10) + \ln(\ln(10) - 1)) = 25.66. \end{array}$$

A **10000-ik prímszám** 104729, és fennáll:

$$\begin{array}{l} 10000 \cdot \ln(10000) = 92103.40, \\ 10000 \cdot (\ln(10000) + \ln(\ln(10000) - 1)) = 113157.34. \end{array}$$

Prímszámok, tulajdonságok, sejtések

- **Ikerprímek:** Azok a $(p, p + 2)$ számpárok, ahol p prímszám és $p + 2$ is prímszám.
Példa: $(3, 5)$, $(5, 7)$, $(11, 13)$.

- **Ikerprím sejtés:** Végtelen sok ikerprím létezik.

- Az ikerprím sejtés tulajdonképpen úgy is megfogalmazható, hogy a szomszédos prímek közötti különbség végtelen sokszor nagyon kicsi.
- A prímek között az ikerprímek ritkán fordulnak elő.

Példa: 10^{18} -nál kevesebb mint $8 \cdot 10^{15}$ pár található. A 2016-ban felfedezett aktuálisan legnagyobb ikerprím párok 388342 számjeggyel rendelkeznek.

- **Goldbach sejtés:**

- Minden 2-nél nagyobb páros szám felírható két prímszám összegeként.
- Minden 5-nél nagyobb páratlan szám felírható három prímszám összegeként.

Példa:

$4 = 2 + 2$	$10 = 7 + 3$
$6 = 3 + 3$	$12 = 7 + 5$
$8 = 5 + 3$	$14 = 7 + 7$

Kongruenciák

- a számelmélet alapjait képezik, amelyet Gauss dolgozott ki, a 19. században
- megjelenik a mindennapi életben: az órák $(\text{mod } 12)$ vagy $(\text{mod } 24)$ szerint, az év $(\text{mod } 7)$ szerint működik, stb.
- legyen m egy pozitív egész szám:
 - azt mondjuk, hogy a kongruens b -vel modulo m szerint, ha $m \mid (a - b)$
 - ezt $a \equiv b \pmod{m}$ -el jelöljük
 - ellenkező esetben azt mondjuk, hogy a inkongruens b -vel modulo m szerint
- átalakítva egyenletté: $a \equiv b \pmod{m}$ akkor és csakis akkor, ha létezik egy k egész szám, úgy hogy: $a = b + km$
- $a \cdot x \equiv b \pmod{m}$ típusú egyenletek megoldásából indulunk ki, ahol $a \not\equiv 0 \pmod{m}$, m -mel való osztási maradékot jelöl
- alkalmazási terület: prímtesztelő algoritmusok, adatbiztonság, kódelmélet

Kongruenciák

Alaptulajdonságok

- reflexív: ha a egy egész szám, akkor $a \equiv a \pmod{m}$,
- szimmetrikus: ha a, b egész számok és $a \equiv b \pmod{m}$, akkor $b \equiv a \pmod{m}$,
- tranzitív: ha a, b, c egész számok és $a \equiv b \pmod{m}$, $b \equiv c \pmod{m}$, akkor $a \equiv c \pmod{m}$,

Aritmetikai műveletekkel kapcsolatos tulajdonságok: legyenek a, b, c, m egész számok, ahol $m > 0$ és $a \equiv b \pmod{m}$. Ekkor fennállnak a következők:

$$a + c \equiv b + c \pmod{m},$$

$$a - c \equiv b - c \pmod{m},$$

$$a \cdot c \equiv b \cdot c \pmod{m}.$$

Kongruenciák

Példák:

- $21 \equiv 3 \pmod{9}$, mert $9 \mid (21 - 3)$, és felírható $21 = 3 + 2 \cdot 9$
- $48 \equiv 3 \pmod{9}$, mert $9 \mid (48 - 3)$, és felírható $48 = 3 + 5 \cdot 9$
- tehát $21 \equiv 48 \equiv 3 \pmod{9}$,
- fennáll: $\dots - 15 \equiv -6 \equiv 3 \equiv 12 \equiv 21 \dots \pmod{9}$
- 3, a legkisebb **pozitív** maradék
- -6, a legnagyobb **negatív** maradék

Pythonban a `%` a **legkisebb pozitív maradékot** határozza meg:

```
>>> (-15) % 9  
3
```

- $79 \equiv 7 \pmod{9}$, ekkor
 - $79 + 3 \equiv 7 + 3 \pmod{9}$, azaz $82 \equiv 10 \pmod{9}$
 - $79 - 4 \equiv 7 - 4 \pmod{9}$, azaz $75 \equiv 3 \pmod{9}$
 - $79 \cdot 2 \equiv 7 \cdot 2 \pmod{9}$, azaz $158 \equiv 14 \pmod{9}$
- $14 \not\equiv 5 \pmod{12}$, mert $12 \nmid (14 - 5) = 9$

Kongruenciák

Az **osztással** kapcsolatos tulajdonság:

- Legyenek a, b, c, m egész számok, ahol $m > 0$, $d = (c, m)$ és $a \cdot c \equiv b \cdot c \pmod{m}$. Ekkor fennáll: $a \equiv b \pmod{m/d}$
- a kongruenciát végig tudjuk osztani c -vel, ha a modulust is osztjuk a c és a modulus legnagyobb közös osztójával

Példák:

- Legyen $14 \equiv 8 \pmod{6}$
 - A kongruenciát nem tudjuk végigosztani 2-vel a szokásos módon, **nem igaz** az, hogy $7 \equiv 4 \pmod{6}$.
 - A kongruenciát viszont végig tudjuk osztani 2-vel, úgy hogy **osztjuk a modulust** is 2-vel igaz, hogy $(2, 6) = 2$, így kapjuk: $7 \equiv 4 \pmod{3}$
- Legyen $42 \equiv 77 \pmod{5}$
 - A kongruenciát végig tudjuk osztani 7-tel, úgy hogy **osztjuk a modulust** 1-el igaz, hogy $(7, 5) = 1$, így kapjuk: $6 \equiv 11 \pmod{5}$

Kongruenciák

Példák:

- Legyen $98 \equiv 182 \pmod{21}$
 - A kongruenciát végig tudjuk osztani úgy 14-gyel, hogy **osztjuk a modulust** is 7-tel igaz, hogy $(14, 21) = 7$, így kapjuk: $7 \equiv 13 \pmod{3}$
- Legyen $50 \equiv 20 \pmod{15}$
 - A kongruenciát végig tudjuk osztani úgy 10-zel, hogy **osztjuk a modulust** is 5-tel igaz, hogy $(10, 15) = 5$, így kapjuk: $5 \equiv 2 \pmod{3}$
 - A kongruenciát végig tudjuk osztani úgy 5-tel is, úgy hogy **osztjuk a modulust** is 5-tel igaz, hogy $(5, 15) = 5$, így kapjuk: $10 \equiv 4 \pmod{3}$

Kongruenciák

További tulajdonságok: legyenek a, b, c, d, m, n egész számok, ahol $m > 0$ és

$$\begin{aligned}a &\equiv b \pmod{m}, \\c &\equiv d \pmod{m}.\end{aligned}$$

Ekkor fennállnak a következők:

$$\begin{aligned}a + c &\equiv b + d \pmod{m} \\a - c &\equiv b - d \pmod{m} \\a \cdot c &\equiv b \cdot d \pmod{m} \\a^n &\equiv b^n \pmod{m}\end{aligned}$$

Példák:

- ha $4 \equiv -5 \pmod{9}$ és $79 \equiv 7 \pmod{9}$ akkor
 - $4 + 79 \equiv -5 + 7 \pmod{9}$, azaz $83 \equiv 2 \pmod{9}$
 - $4 - 79 \equiv -5 - 7 \pmod{9}$, azaz $-75 \equiv -12 \equiv 6 \pmod{9}$
 - $4 \cdot 79 \equiv (-5) \cdot 7 \pmod{9}$, azaz $316 \equiv -35 \equiv 1 \pmod{9}$
 - $4^6 \equiv (-5)^6 \pmod{9}$, azaz $4096 \equiv 15625 \pmod{9}$